

Hij spreekt me meestal aan met ‘Dierbare, geëerde collega’, Gustave. Ik weet niet of ik me de ondertoon van spot die ik altijd onder het eerbiedige oppervlak van die woorden meen te proeven inbeeld of niet. Ik hoor geregeld dat het een vrouw niet betaamt om van iemand als hij te houden. Mogelijk geniet ik een twijfelachtige uitzondering omdat ik vrouwenkleden altijd zo ingewikkeld heb gevonden: satijnen kooien, fluwelen traliewerk, de dijen gevangen in lawines van onderrokken – ik zwijg van de baleinen. De verrukking toen ik die lillende berg textiel verruilde voor een strak zittend pak, een goed gesneden lange broek, valt haast niet te beschrijven. Eindelijk niet meer hoeven op te letten of ik ergens met een mouw hier, een reep kant daar bleef haken. En mijn laarzen... Ik had erin geslapen, had ik gekund, zoals mijn broer toen hij nog een kind was.

‘Mijn eerste liefde?’ zei hij me ooit toen ik hem ernaar vroeg. ‘Een paar laarzen! We waren onafscheidelijk.’

Niettemin.

Niettemin zijn het mijn gelijken; kunstenaars, schrijvers, componisten, wijsgeren – zij die ikzelf althans als

mijn gelijken beschouw – die het felst hun tong roeren. Een mannenverslindster, een vampier die het merg uit de botten van haar minnaars zuigt om haar boeken te voeden, ik weet wat ze over me zeggen.

Ik maal er niet om. De smalle stalen hakjes van mijn elegante laarzen planten me ferm op het plaveisel. In mijn jongere jaren rende ik van de ene kant van Parijs naar de andere. Het voelde alsof ik rond de hele planeet had kunnen hollen. Niemand merkte me op. Ik droeg mijn kleren zoals het een heer betaamde. Als meisje had ik mezelf er al in getraind om er zo banaal mogelijk gekleed bij te lopen en als vaste gelaatsuitdrukking een zekere domheid uit te stralen, om geen argwaan te wekken. Wil je niet opvallen als *mán*, dan moet je eerst leren om niet op te vallen als *vróuw*.

Gustave laat zich als het om meningen gaat overigens al-lerminst onbetuigd. Mevrouw Sand, met haar sigaartjes en haar cravate, die zich met haar dikke kont een weg baant door het restaurant, strooit hij graag in het rond, de zeldzame keren dat hij uit zijn schrijfhol komt gekropen om met zijn kompanen te brassen. Hij meent het niet. Hij werpt altijd barricades op. Niet om onverhoeds aan te vallen, maar om zich erachter te verschuilen en wie hem genegen is met propjes papier te beschieten.

Bovendien, wat een samenleving schandalig vindt, is het daarom niet, en wat ze een mening noemt, komt neer op een toevallig conformisme dat verandert naargelang

van de tijd, de plek en de mensen. Zelfs hij ontsnapt daar niet aan, mijn dierbaar, doorzichtig enigma.

Hij vertelde me eens dat hij als onderdeurtje van zes of zeven een meisje dat een van zijn eerste verliefdheden had uitgelokt, van die kalverliefdes die het lichaam rillingen van koorts bezorgen, letterlijk zijn hart had willen toesturen. Hij zag het voor zich, warm, kloppend in het stro van een mand liggen, een oesterman *nota bene*.

Het zou de eerste en enige keer zijn geweest dat hij het aan een ander had gegeven. Ik ben er nog altijd niet uit of het nu poreus is, open voor alles wat de wereld erin werpt, om het in een klinisch mededogen te dompelen, dat hart van hem, of een donkere krocht waarin alles wat hij tot zich toelaat op slag bevriest.

Je mag nooit iets van wat je beroert achterlaten in wat je schrijft, meent hij. Dat begrijp ik totaal niet. Mij lijkt het juist dat je er niets anders in kúnt achterlaten.

Kun jij werkelijk geest en hart van elkaar scheiden, Gustave? Zijn dat twee verschillende zaken? Kan een gevoel zichzelf afbakenen, een gedachte haar eigen grenzen bepalen, een wezen, toch zeker het mijne, zich in tweeën splijten? Jezelf niet volkomen weggeven in je werk lijkt me even ondoenlijk als huilen met iets anders dan mijn ogen, of denken met een ander orgaan dan mijn brein.

Ik ben allicht te scherp, al paar ik mijn genegenheid graag aan een lucide blik.

De uren die hij aan beminnen weggeeft, vindt Gustave verloren tijd, bemind worden al evenzeer. Mocht hij ergens een onwettig kind hebben, ik zou hem aanraden het te erkennen, het groot te brengen. Kinderen leren je beter te bukken, is mijn ervaring. Het doet goed de wereld op hun ooghoogte te bezien. Altijd dat eeuwige ik moeten bewonen, de meest veeleisende, capricieuze en tirannieke gezel die ik ken, verstikkend vind ik het. Liever keer ik na een tijdlang mezelf verloren te hebben weer naar mezelf terug. Verheugd stel ik dan vast dat alle boeken in mijn vertrekken nog op dezelfde bladzijde openliggen. Ik wilde dat ik zeeschuim kon zijn, hierheen, daarheen klotsend op de golven, en dan weer in mijn vertrouwde gestalte aan land komen, met vissen-schubben in mijn lokken.

Gustave dreigt tot een zurige mensenhater te worden, hij die in de lemen homp van zijn lijf zo gevoelig is, zo inschikkelijk.

‘Je sluit je exuberante natuur op in een kerker,’ zeg ik, met mijn ongeneeslijke moederlijke bezorgdheid voor mannen als hij. ‘We leven in woelige tijden, de wereld herschikt zijn continenten. Je kunt het lijdzaam ondergaan en alles vervloeken, of je overwint je walging en laat je hart van mededogen bloeden. Het zal je toch nooit lukken een totale misantroop te worden. Kijk toch eens om je heen. Al dat leven dat rondom ons krioelt. Je bent de enige zwarte schaduw op mijn ziel. Sla die blauwe ogen van je op en blik in het zonlicht, even maar – ik wil

niet dat je blind wordt. Neem desnoods een maîtresse en leg de pen opzij. Je slibt dicht in eruditie.'

Niet dat hij luistert.

Hij wil geen natuurmens zijn. Hij is te verslingerd aan de kleinzerigheden van ons bestaan om ze te laten gaan. Maar we zijn natuur, in alles, tot in onze atomen. Wat is dat, talent, de wil, genie – alles wat het menselijke gesnater zo graag met 'Ja, maar' tegemoet treedt om het in de kiem te smoren? Een natuurfenomeen, zoals er bergen zijn, kinderen, vuurmeren of windhozen. Ga naar buiten, Gustave. Het is aan de wolken om ons op te frissen.

Hij verliest zich in zijn boeken, antwoordt hij dan. 'Ik raak erin verspreid. Ik word een mozaïek. Wanneer ik dood zal zijn, zal ik het nog meer worden, en jij al evenzeer, en iedereen. Men zal aandoenlijke wandtegeltjes compileren uit onze woorden, en wat geeft het? Er zijn dagen dat ik me totaal niet van mezelf bewust ben. En wat trouwen betreft, ik heb voor de vrouw nooit een plaats in mijn leven voorzien. Ik vind mezelf ook veel te fatsoenlijk om een ander een leven lang mezelf aan te doen. Ik ben een monnik, je weet het.'

We zijn twee totaal andere werelden, wier dampkringen elkaar soms raken. Hij schrijft om zijn lezers aan hun verlatenheid te herinneren, ik om ze ervoor te troosten.

Wanneer ik zijn woorden lees, lijkt ik aan boord te gaan van een galjoen gebouwd op de maat van zijn

nieuwsgierigheid, die geen grenzen schijnt te kennen en vanuit zijn schier onmetelijke brein om zijn kalende schedel knettert.

Zelf heb ik nooit de moed gehad om zo groots in te schepen, in het schrijven niet, en als ik eerlijk mag zijn evenmin in het leven, hoe stormachtig velen het mijne ook vinden. Ik verken liever vanop een mosselschuit de kustlijnen van lichamen en levens, of nog liever te paard.

Hoeveel mijlen heb ik niet afgelegd in galop, ijlings naar mijn kinderen toe, naar een minnaar? Ik hoorde het dier onder me snuiven, al die spieren werken, en hoe de hoeven kluiten aarde opwierpen. Soms vlogen me de schuimvlokken uit die muil om de oren, op mijn wangen – even verhit als mijn hartstocht.

Ik word als herboren wanneer ik paardrijd. Het brengt me in een meditatieve stemming. Ik zie, ik beleef de natuur. Te voet kijk ik naar de grond, naar mijn voeten – haast nooit naar de horizon, de hoop, de openheid. In galop verlaten mijn gedachten hun vertrouwde banen. De draf slingert ze weg en laat ze elders neerkomen. Als ik onderweg een obstakel ontmoet, of een of ander gevaar kruist mijn pad, dan moet ik het weerstaan, of ik het nu wil of niet. Wie een paard dan intoomt, werkt het tegen en irriteert het, en ontzegt zichzelf een van de meest intense gewaarwordingen die een mens mag ervaren: de dood in de ogen kunnen zien, hem aanraken, en eraan ontkomen. Mijn vader is het uiteindelijk niet gelukt. Juist hij die me leerde met die levende stoom-

machines te vervloeien in plaats van ze te bedwingen, wilde ik een goede ruiter worden, gaf op een dag geen gehoor aan zijn eigen wijsheid. De dood sloeg hem uit het zadel.

‘Zit rechtop’, riep hij me altijd toe. ‘Grijp het dier bij de manen als je wilt, maar laat de teugels niet vieren, en blijf zitten. Vallen of niet vallen, dat is de kwestie.’

Hij viel dus.

Gustave zou ik waarschijnlijk alleen te paard krijgen als een staljongen een trap naast het dier zou installeren, zodat hij zijn ros met een zekere waardigheid kon bestijgen – met aan de andere flank van het beest een tweede trap, om het plechtig achter zich te laten. Hij die zo rank was in zijn jongere jaren, en zo rijzig dat hij, stel ik me voor, zijn been maar hoefde op te tillen om in het zadel te klimmen. Hij wordt snel oud, een kalebasvormige man met de ziel van een adolescent die meer drift en ergernissen en euforie door zijn weefsels blaast dan zijn gestel kan verdragen.

We bewegen ons op verschillende isothermische lijnen, hij en ik. Geluk laat hij niet toe. Met zijn hang om alles wat hij ervaart te analyseren, houdt hij het op een armlengte afstand. Ik weet niet of hij het beseft. Hij heeft iets arctisch, een beer voorzien op lange periodes van vorst, ruig en zacht tegelijk, als de vacht van het verwaarloosde dier op de vloer van zijn schrijfhok. Kou lijkt hem niet te deren, terwijl mijn gewrichten altijd naar

hitte snakken. Ik zou een hagedis willen zijn, die op een leisteen in de zon roerloos de hitte op zijn schubben laat dansen.

Ik ga aan boord van zijn zinnen, snuif zijn onbekende lucht op en word verliefd.

Op wie?

Op wat?

En wat ruikt hij, in mij?

Hij heeft niet langer het gevoel dat het leven altijd weer op ontluiken staat, zegt hij. De uitzinnige lente met al haar bloesems slaat hem met een soort van perplexe verstomming. Alles loopt uit en kijkt met een ridicule verbazing in het rond – walgelijk, volgens hem.

Hij zegt zo veel.

‘Je houdt te veel van de literatuur,’ antwoord ik hem. ‘Ze zal je om het leven brengen en zelfs voor jou is er in de hele wereld geen inkt genoeg te krijgen waarmee je de menselijke domheid kunt uitroeien. Laat de snaren van je lier eens door de wind bespelen. Je zou jezelf meer moeten toestaan dat het Andere het overneemt.’

Hij snuift, van minachting of omdat hij de suggestie absurd vindt, te mystiek. Of misschien treffen mijn observaties doel.

‘De dichter loopt de schrijver in je voor de voeten,’ werp ik hem toe, ‘en de schrijver de dichter. En je ontzegt je de genade door het Onbekende in jezelf te verwerpen.’

Natuurlijk negeert hij observaties als deze.